

עת"א 61907/03/18 - יצחק ראש נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 61907-03-18 ראש(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופטת עמיתה ק. רג'יניאנו
העותר	יצחק ראש
נגד	
המשיב	שרות בתי הסוהר

פסק דין

1. העותר נדון למאסר עולם קצוב למשך 30 שנים בגין הרשעתו בעבירת רצח.

נושא מאסרו מפברואר 1997.

תום מאסרו 17.2.2027. מסווג לקטגוריה ב/1.

2. ב-26.12.2017 החליטה ועדת השחרורים המיוחדת של אסירי עולם על שחרורו על תנאי של העותר בתנאי התוכנית השיקומית של רש"א. (וש"מ 56048-09-16)

3.

המדינה ערערה על החלטת ועדת השחרורים וביום 6.3.2018 החליט בית משפט מחוזי מרכז לקבל את ערעור המדינה וביטל את החלטת ועדת השחרורים (עת"א 889-01-18) (להלן: "פסק הדין").

4. בית משפט קבע שלמרות הנתונים החיוביים שהובאו בפני הועדה ואין כמובן להתעלם מהם, העובדה שהעותר (המשיב בערעור) לא השתתף בקבוצה טיפולית לעברייני אלימות, הערכת מסוכנותו כבינונית (על ידי המבחן הפסיכו-דיאגנוסטי) ותקופת הרישיון הארוכה של 7 שנים, כאשר תוכנית רש"א מכסה רק שנתיים מתוך תקופת הרישיון, גוברים על התנהלותו החיובית של העותר, במהלך תקופת מאסרו ובגינם אין להורות על שחרורו.

בית משפט הוסיף שחרף שהותו הארוכה של העותר, במשך שלוש וחצי שנים, באגפי השיקום ויציאותיו לחופשות ולעבודה ללא בעיות, מסוכנותו עדיין בינונית ו"עדיין קיים חשש להתפרצות דחפים אלימים ומסוכנים מצידו". גם גורמי הטיפול סברו שעל העותר להשתלב בקבוצה טיפולית למניעת אלימות.

5. לאחר שניתן פסק הדין, ביקש ב"כ העותר כנספח לפסק הדין, לקבוע מועד לדיון בוועדה, על מנת שהעותר יוכל להביא עניינו תוך שנה, במסגרת דיון חוזר, בוועדת השחרורים כפי שהדבר שמור לו על פי חוק שחרור על תנאי.

6. אין חולק, כי החשש של העותר להרחקתו מאגף השיקום הפרטני, בהיעדר תקופת מאסר המתאימה לשהות באגף זה (לעותר יתרת מאסר ארוכה מ- 18 חודשים), הוא הסיבה בגינה נעשתה הפנייה לבית המשפט.

7. מאחר וב"כ העותר טען כי אגף השיקום הפרטני מוכן להכין עבור המשיב תוכנית שיקומית בהתאם לפסק הדין, קבע בית המשפט כי "באם נכונה טענת ב"כ המשיב כי אגף השיקום הפרטני יכין עבור המשיב תוכנית שיקומית בהתאם לפסק הדין נושא הבקשה אשר מאפשרת את המשך שהייתו באגף השיקום הפרטני, חזקה על גורמי שרות בתי הסוהר שלא ירחיקו אותו מאגף השיקום הפרטני, כל עוד יהיה בהליך שיקומי במסגרת אגף זה". בית המשפט הוסיף כי באם לא הוכנה לעותר תוכנית שיקומית המחייבת את שהייתו באגף זה, תעוכב הרחקתו מאגף השיקום למשך 45 ימים, על מנת לאפשר לב"כ העותר להגיש עתירה כנגד החלטת שב"ס להרחיק את העותר מאגף השיקום, בשל יתרת מאסר ארוכה.

8. העותר הורחק מאגף השיקום משנמצא שאינו עומד בקריטריונים של אגף השיקום.

העתירה

9. במסגרת העתירה המונחת לפני, מבקש העותר להורות לשרות בתי הסוהר להשאירו באגף השיקום.

נטען, כי בנסיבותיו המיוחדות של העותר, כאשר העותר שולב באגף השיקום על פי המלצת המשיב בידיעה שלא השתתף בקבוצה ייעודית למניעת אלימות, התנהגותו היתה ללא דופי והוא עמד בכל המטלות, הוצאתו מאגף השיקום והחזרתו לאגף הרגיל בשל יתרת מאסר ארוכה ובהיעדר תאריך לדיון בוועדת השחרורים, היא החלטה בלתי סבירה.

כתב התשובה

10. המשיב סומך התנגדותו על הוראות הדין.

תקנה 52 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח - 1978 (להלן: "התקנות") ופקודת הנציבות 04.54.00 "מסגרות שיקום לאסירים", סעיף 8(1) וסעיף 24 (להלן: "פקודת השיקום").

11. לכתב התשובה צורפה התייחסותה של ר/כ מאיה קזז רת"ח שיקום ארצי וכישורי חיים, ממנה עולה כי

על פי הקריטריונים המוגדרים בפקודת השיקום, יתרת המאסר המינימלית לשהייה בשיקום פרטני הינה 18 חודשים ויתרת המאסר המקסימלית לשהייה בשיקום קבוצתי הינה 42 חודשים.

יתרת המאסר של העותר היא כ-9 שנים, ובהיעדר תאריך לדיון בוועדת השחרורים, לא עומד העותר בקריטריונים לשהייה בשיקום.

הוסבר כי עובר לכניסתו לאגף השיקום, העותר טרם השלים טיפול מעמיק בתחום האלימות וחרף זאת הומלץ על שילובו באגף השיקום, לאור העובדה שלא התקבל אז למחלוקת הטיפוליות בתחום האלימות מטעמים שאינם תלויים בו.

כעולה מחוות הדעת, אגף השיקום הינו הכנה לקראת שחרור ולא ניתן באגפי השיקום טיפול ייעודי בתחום האלימות (שאורכו 12 - 6 חודשים) ההולם את צרכיו של העותר בהתאם לפסק הדין בעניינו.

השתלשלות הדיונים בעניינו של העותר

12. בדיון בפני ביום 16.4.2018 טען ב"כ העותר כי דחיית העתירה (מטעמים טכניים), משמעותה פגיעה ממשית בהליך הטיפול של העותר, תוך התעלמות מכברת הדרך שעבר העותר עד לשיקום ובמסגרתו.

ב"כ העותר הביע תמיהה כיצד אותו גורם שהמליץ על שילובו של העותר באגף השיקום משמצא אותו ראוי לכך, ישלב היום את העותר במחלקה טיפולית לאלימות עם אסירים הנמצאים רק בראשית דרכם.

ב"כ העותר שם יתנו על החלטת בית המשפט מיום 11.3.2018 ומבקש להסיק ממנה כי בית המשפט נתן אפשרות לגורמי הטיפול לפתוח את הקבוצה הטיפולית לעברייני אלימות בתוך אגף השיקום. נטען כי העותר הציג את החלטת בית המשפט מיום 11.3.2018 בפני קצין השיפוט ונאמר לו שאם יביא שמות של 10 אסירים, תיפתח קבוצה כזאת באגף השיקום.

13. נוכח טענה זו, החלטתו לזמן לבית המשפט את קצין השיקום ואת ראש תחום שיקום ארצי.

14. שמעתי עמדתם בישיבה ביום 2.5.2018.

השאלה שהציגה רת"ח שיקום ארצי במהלך דבריה היא תמצית עדותה ומשקפת את עמדתה למצב אליו נקלע העותר: "אני שואלת איפה העוול יהיה יותר גדול, אם נשאיר אותו באגף השיקום ולא ניתן לו את המענה שוועדת השחרורים מצפה שהוא יקבל, או אם נפסיק לו את ההשות שלו באגף השיקום ונעבירו למקום בו יוכל לקבל את הטיפול הייעודי הטוב ביותר ששב"ס יכול לתת."

היא הבהירה באופן שאינו משתמע לשני פנים כי באגף השיקום לא תיפתח קבוצה לטיפול באלימות וכל קבוצה אחרת לא תיתן מענה לטיפול שהוא זקוק לו על פי פסק הדין של בית המשפט. היא ציינה ש"זה אבסורד להעביר אסיר מאגף השיקום למחלקה הטיפולית, אבל זה המסלול שייקדם את צרכיו."

קצין השיקום הבהיר כי הטיפול הניתן באגף השיקום הוא טיפול תומך ולכן כל קבוצה שתפתח באגף השיקום, אם תפתח, לא תוגדר כקבוצה "ייעודית" לאלימות.

15. ב"כ העותר ביקש בסופו של יום, להשאיר את העותר באגף השיקום ולקבל במסגרת האגף את הטיפול הייעודי במסגרת הקבוצה שעתידה להיפתח.

דין והכרעה

16. לאחר ששמעתי העדויות הנ"ל לא נותר בליבי ספק כי גורמי השיקום מודעים למצב הלא פשוט אליו נקלע העותר והם יעשו כל שביכולתם כדי שהעותר יקבל את המענה הטיפולי אליו כיוון בית המשפט בפסק הדין, שסייע בידו, לכשיתייצב בפני ועדת השחרורים לטעון שקיבל את הטיפול הייעודי הטוב ביותר.

17. השאלה שהציגה רת"ח שיקום ארצי בתחילת דבריה משקפת את הבעייתיות הקיימת, במציאת פתרון נכון וטוב לעותר, כאשר הבחירה איננה בין פתרונות אידיאליים אלא בשאלה כיצד ניתן להפחית מהעוול שייגרם לעותר.

18. אין מחלוקת כי על פי הקריטריונים המוגדרים בפקודת השיקום, יתרת המאסר של העותר ארוכה מהתקופות המוגדרות בפקודת השיקום ובהיעדר תאריך לדין בוועדת השחרורים, העותר לא עומד בקריטריונים לשהייה באגף השיקום.

19. השאלה היא, אם ניתן היום במסגרת אגף השיקום לתת לעותר טיפול ייעודי בתחום האלימות.

20. לשיטתו של ב"כ העותר, העותר מוכן לקחת על עצמו את הסיכון, דהיינו, להישאר באגף השיקום ולקבל טיפול במסגרת האגף. הוא מאמין כי טיפול כזה יספק את ועדת השחרורים. נטען כי האפשרות השנייה, הוצאתו מאגף השיקום וקבלת טיפול במחלוקת הטיפוליות לאלימות בבתי הסוהר השונים, תגרום לו עוול.

21. על פי עמדת גורמי הטיפול, לא ניתן באגף השיקום טיפול ייעודי בתחום האלימות. במסגרת האגף שוהים אסירים אשר מיצו את הליכי הטיפול בשרות בתי הסוהר וההדגשים הטיפוליים הניתנים בו מתמקדים בהכנה לקראת שחרור.

22. אני מסכימה כי בנסיבותיו של העותר, הוצאתו מאגף השיקום והעברתו לאגפים הרגילים, לקבלת טיפול ייעודי בתחום האלימות, הוא מהלך אבסורדי, אבל באותה מידה, השארתו באגף השיקום, מבלי שיש בידי גורמי הטיפול את היכולת לתת לו טיפול ייעודי בתחום האלימות, גם הוא מהלך אבסורדי, כאשר

גורמי הטיפול סבורים שכל טיפול שייקבל באגף השיקום לא יענה על הדרישות שהציג בית המשפט בפסק הדין.

23. בנסיבות שפורטו, וחרף המורכבות שבהוצאתו של העותר מאגף השיקום הגעתי למסקנה כי יש להשאיר את ההחלטה בידי גורמי השיקום והטיפול ולדחות את העתירה. שוכנעתי כי הפעלת שיקול הדעת של המשיב בעניינו של העותר נעשתה תוך התחשבות בחוות דעתם של גורמי הטיפול והשיקום ומשיקולים מקצועיים. נוכח הנסיבות המיוחדות קיימת נטייה לקבל את העתירה ואולם בהמ"ש אינו רשאי לשים שיקול דעתו תחת שיקול דעת הרשות והוא מוגבל לבחינת ההחלטה בכליו של המשפט המנהלי.

24. אוסיף, ולא למעלה מן הצורך כי אינני יכולה להשתחרר מהתחושה כי נעשה משפט אבל ספק

אם נעשה צדק. העותר שולב באגף השיקום ביוזמתו של המשיב כשהוא מודע לכך, כי נעשתה

קפיצת דרך. העותר לא היה בטיפול ייעודי בתחום האלימות. דומני כי כיום, ראוי שהמשיב ישיט יד לעותר וימצא פיתרון שלא יגרום לעותר לחזור לאגפים הרגילים. אולי בפתיחת קבוצה ייעודית חד פעמית, באגף השיקום מבלי לשנות כמובן ייעודו ואופיו של האגף.

אין לי אלא לקוות שהמשיב וגורמי הטיפול יתנו דעתם לכך וינסו למצוא פיתרון למצב אליו נקלע העותר.

ניתן היום, ט' תמוז תשע"ח, 22 יוני 2018, בהעדר הצדדים.